

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 12. jaanuar 2024
(OR. en)

5406/24

JEUN 8

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	12. jaanuar 2024
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2024) 1 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE Euroopa noorteaasta 2022 kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2024) 1 final.

Lisatud: COM(2024) 1 final

Brüssel, 10.1.2024
COM(2024) 1 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Euroopa noorteaasta 2022 kohta

{SWD(2024) 1 final}

1 SISSEJUHATUS

2024. aastal on noored eurooplased kõige haritum, tehnoloogiateadlikum, mobiilsem ja ühendatum põlvkond. Noored ELi kodanikud on teatanud keskmiselt üsna kõrgeastisest subjektiivsest heaolust¹. Nad on aktiivsed ühiskonnas, kus elavad,² ja kuuluvad vanuserühma, kes on demokraatia toimimisega ELis kõige rohkem rahul³. Samal ajal on neile jälle jätnud 2008. aasta ülemaailmne finantskriis, COVID-19 pandeemia ning Venemaa jätkuv agressioonisõda Ukraina vastu. Heitlikkus, ebakindlus ja enneolematud muutused on Euroopa Liidu 73 miljonile noorele⁴ tavapärased ning mõjutavad nende tulevikuvõimalusi ja vaimset tervist. Hoolimata arvukatest kriisidest on tänased noored väga vastupanuvõimelised.

See kontekst on kujundanud tänapäeva noorte vaateid, vajadusi ja käitumist.

Kuigi noored on rühmana heterogeensed, väljendades erinevaid ja mõnikord vastandlikke seisukohti, on üks asi selge: nad pakuvad **ainulaadset põlvkondlikku perspektiivi**. Selle mitmekesise noorteperspektiivi kaasamine oleviku ja tuleviku üle otsustamise protsessi ei ole mitte ainult õiglane, vaid ka vajalik.

Meie ees seisvate väljakutsete ulatus nõuab kõigi kaasamist. Demokraatia säilitamiseks, rahu tagamiseks, Euroopa väärtustest kinnipidamiseks ning rohe- ja digipöörde maksimaalseks ära kasutamiseks vajame kõigi kodanike, eriti aga noorte **loovust, energiat ja mitmekülgseid andeid**.

Seepärast tegi president von der Leyen oma 15. septembri 2021. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus⁵ ettepaneku nimetada 2022. aasta Euroopa noorteaastaks, et tunnustada noorte vastupanuvõimet COVID-19 pandeemia ajal ja anda neile võimalus kujundada Euroopa tulevikku pandeemiajärgses maailmas. Euroopa Parlament ja nõukogu ning peamised sidusrühmade organisatsioonid, nagu Euroopa Noortefoorum, toetasid tugevat noortemõõdet ELi prioriteetides ja poliitikas.

Euroopa noorteaasta tunnuslause oli „Tee oma hää l kuuldavaks“ ning eesmärk oli anda noortele **positiivseid väljavaateid**, suurendada nende **osalemist demokraatias** kooskõlas Lissaboni lepinguga ja anda neile **kaalukam sõnaõigus ELi poliitika kujundamisel**.

Eelseisvad **Euroopa Parlamendi valimised** 2024. aasta juunis suurendavad veelgi noorte demokraatlikku protsessi kaasamise tähtsust. Järgmisel Euroopa Parlamendil on otsustav hää noorte jaoks olulistest valdkondades – tervis ja heaolu, keskkond ja kliima, haridus ja koolitus, rahvusvaheline koostöö ja Euroopa väärtused, tööhõive ja kaasatus. Seetõttu on väga tähtis, et noored kodanikud kasutaksid võimalust väljendada oma valikut Euroopa küsimustes ja tagada oma eelistatud esindatus ELi otse valitud esinduskogus.

Euroopa Komisjon on pühendunud noorte ootuste täitmisele, et anda neile parem tulevik. Selle pühendumuse tõestuseks viiakse sisse **noortekontroll**, millega tagatakse, et poliitika kujundamisel võetakse süstemaatiliselt arvesse ELi poliitika mõju noortele, **kasutades ära parema õigusloome**

¹2022. aastal hindasid 16–29aastased noored oma rahulolu eluga keskmiselt 7,3 punkti vääriliseks skaalal 0 (väga rahulolematu) kuni 10 (väga rahul) (Eurostat, [elukvaliteedi näitajad – üldine elukogemus](#)).

² Eurobaromeetri kiiruuring nr 502 – „Noored ja demokraatia Euroopa noorteaastal“, mai 2022.

³ Euroopa Parlamendi 2023. aasta kevaduuring: Democracy in action – One year before the European elections.

⁴ Viimased kättesaadavad Eurostati andmed noorte koguarvu kohta (15–29aastased). Vt: [EU Dashboard - Youth - Eurostat \(europa.eu\)](#).

⁵ 2021. aasta kõne olukorrast Euroopa Liidus ([europa.eu](#)).

raamistiku kogu potentsiaali. Eesmärk on tagada, et noorte vajadusi ja seisukohti võetaks arvesse kõigis poliitikavaldkondades.

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. detsembri 2021. aasta otsuse (EL) 2021/2316 (Euroopa noorteaasta (2022) kohta)⁶ artiklile 7 antakse käesolevas teatises ülevaade noorteaasta peamistest saavutustest ja **prioriteetsetest meetmetest**, millega toetatakse noorteaasta pärandit. Komisjon teeb ettepaneku nende meetmete kohta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 6 punktiga e, mille kohaselt on EL pädev võtma meetmeid noorte valdkonnas **liikmesriikide meetmete toetamiseks, koordineerimiseks või täiendamiseks**. Käesolevale teatisele lisatud komisjoni talituste töödokument sisaldab täielikku aruannet Euroopa aasta rakendamise, tulemuste ja üldhinnangu kohta.

Käesolev teatis ja komisjoni talituste töödokument koos komisjoni tulevase hindamisaruandega ELi noortestrategia 2019–2027 kohta⁷ (valmib eeldatavasti 2024. aastal) **aitavad vormida ELi noortepoliitika tulevikku ja tugevdada noorte panust ELi poliitika kujundamisse.**⁸

2 EUROOPA NOORTEAASTA PEAMISED SAAVUTUSED⁹

Euroopa noorteaasta edu oli **mitme sidusrühma ja mitmetasandilise ühisloomeprotsessi tulemus**, milles osalesid ELi institutsioonid, liikmesriigid, noorte sidusrühmad ja noored. Euroopa noorteaasta otsuse¹⁰ kohaselt ja optimaalse koordineerimise tagamiseks moodustas komisjon noorteaasta jaoks 29 riiklikust koordinaatorist koosneva rühma, mille liikmed nimetasid ELi liikmesriigid,¹¹ kuus riiklikku kontaktpunkti Erasmus+ programmiga assotsieerunud riikides ja rohkem kui 120 Euroopa tasandi noorte sidusrühma.

Rühma töös osalesid aktiivselt ka Euroopa Parlament, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Regioonide Komitee. Erinevate osalejate laialdane kaasamine Euroopa noorteaasta ettevalmistamisse ja elluviimisse tõi kaasa uusi partnerlussuhteid kõikidel tasanditel, mis mõjutab positiivselt noortelast koostööd järgnevatel aastatel.

Euroopa noorteaasta käivitas ulatusliku osalemise ja kaasamise kõikidel tasanditel. **Üle 2 700 sidusrühma**¹² kogu ELis ja väljaspool seda registreeris Euroopa Noorteportaali kaardil oma tegevused, aidates sellega kaasa Euroopa noorteaasta nelja eesmärgi saavutamisele¹³.

Euroopa noorteaasta tegevused olid suunatud **noortele** ning neid viidi ellu **koos noortega ja nende poolt**. Ligikaudu 92 % riiklikest koordinaatoritest ja kolmandate riikide riiklikest kontaktpunktidest tegi koostööd noortest koosnevate riiklike noortenõukogudega. Riiklikul tasandil loodud 18 juhtrühmast/võrgustikust 16 hõlmasid riiklikke noortenõukogusid ja 12 muid noorteorganisatsioone.

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. detsembri 2021. aasta otsus (EL) 2021/2316 Euroopa noorteaasta (2022) kohta, lk 1.

⁷ Euroopa Liidu Nõukogu resolutsioon Euroopa noortevaldkonnas tehtava koostöö raamistiku kohta: Euroopa Liidu noortestrategia 2019–2027.

⁸ Käesolevas teatises kavandatud ELi noortepoliitikaga seotud meetmed töötatakse välja koostöös ELi lapse õiguste strateegia (COM(2021) 142 final) kohaste meetmetega.

⁹ Täielik aruanne Euroopa noorteaasta saavutuste kohta on esitatud lisatud komisjoni talituste töödokumendis.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. detsembri 2021. aasta otsus (EL) 2021/2316 Euroopa noorteaasta (2022) kohta.

¹¹ Kuna noortepoliitika kuulub Belgia kolme keelekogukonna vastutusalasse, määras Belgia kolm koordinaatorit.

¹² Euroopa Noorteportaali kaardil tegevused märkinud sidusrühmade arv.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. detsembri 2021. aasta otsus (EL) 2021/2316 Euroopa noorteaasta (2022) kohta.

Noorteaasta tõi Euroopa, riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud institutsioonid noortele lähemale. Tänu noorteaastale koges suur hulk noori eurooplasi vahetult, kuidas EL annab nende elule lisaväärtust, toetab nende isiklikku arengut ning varustab neid oluliste ressursside ja oskustega, et saada aktiivseteks kodanikeks ning solidaarsuse ja positiivsete muutuste eestvedajateks. Umbes 83 % Euroopa aasta tegevustest toimus füüsiliselt. See kaasamistegevus oli oluline selleks, et teavitada noori, sealhulgas vähemate võimalustega noori arvukatest võimalustest.

Noorteaasta kaasamistegevuse mõju	Noortepoliitika dialoogid
Euroopa noorteportaalil registreeriti üle 13 000 tegevuse, mida korraldas 2 700 sidusrühma 67 riigist.	Ligikaudu 300 noort osales noortepoliitika dialoogides Euroopa Komisjoni volinikega.
92 % Euroopa noorteaasta riiklikest koordinaatoritest ja kontaktpunktidest tegi koostööd noortenõukogudega.	Nad jagasid oma ideid ja arusaamu ning said teada, kuidas EL toimib.
Üle miljoni Euroopa noorteaasta veebilehe vaatamise Euroopa Noorteportaalil.	Noored suhtlesid oma eakaaslastega ja arendasid eri poliitikavaldkondade ekspertteadmisi.
ELi noorte sotsiaalmeediakanalites:	Nende häälele anti suurem kõlapind dialooge käsitlevate veebipõhiste teavituskampaaniate kaudu. 95 % osalejatest hindas dialoogi suurepäraseks / väga heaks.
- 210 miljonit vaatamist	
- 10 miljonit suhestumist	
- jõuti 91,4 miljoni inimeseni.	

Noorte suurim ootus Euroopa noorteaasta suhtes oli, et ühiskond ja otsustajad võtaksid nende nõudmisi rohkem kuulda ja tegutseksid nende nimel¹⁴. Noorteaasta kontekstis olid noored poliitilise tegevuskava keskmes ning neil oli palju **võimalusi väljendada oma seisukohti ja ideid** neile olulistes küsimustes. Ligi 90 % noortesektori sidusrühmadest ja 66 % tagasisidet andnud noortest kinnitas, et Euroopa aasta andis neile võimaluse oma hääl kuuldavaks teha.

Noorteperspektiivi süvalaiendamine ELi poliitikavaldkondadesse¹⁵ oli Euroopa noorteaasta põhieesmärk, mis saavutati komisjoni talituste ulatusliku kaasamisega. Üle 30 talituse andis oma panuse rohkem kui **130 noortele suunatud poliitikaalgatusega, millest paljud töötati välja koostöös noortega. Hinnanguliselt 140 miljonit eurot** eraldati asjaomastest ELi programmide ja vahenditest Euroopa noorteaasta eesmärkide elluviimiseks, sealhulgas kampaaniate, ürituste ja projektikonkursside kaudu. Riiklikul tasandil teatas **81 %** riiklikest koordinaatoritest ja kontaktpunktidest, et nad on teinud koostööd muude kui noortepoliitika eest vastutavate ministeeriumide või riigiasutustega. **69 %** neist käivitas Euroopa noorteaasta jaoks juhtrühmi/võrgustikke (millest **61 %** moodustasid noortele mittespetsialiseerunud ministeeriumid / avaliku sektori asutused).

Noorteaasta põhieesmärgid, milleks on noorte suurem osalemine ja noorteperspektiivi kaasamine kõikidesse poliitikavaldkondadesse, saavutati ilma kahtlusteta ja neile eesmärkidele tuleb kindlaks jääda. Euroopa noorteaasta oli Euroopa koostöö edulugu ja selle pärand peab jätkuma.

¹⁴ Eurobaromeetri kiiruuring nr 502 – „Noored ja demokraatia Euroopa noorteaastal“, mai 2022.

¹⁵ Noorteaasta oli üles ehitatud üheksa noortele erilist huvi pakuva poliitikavaldkonna ümber: Euroopa õpiränne, tööhõive ja kaasatus, poliitilised dialoogid ja osalemine, keskkonnahoidlikkus, digivaldkond, kultuur, tervis, heaolu ja sport, noored ja maailm ning solidaarsus Ukrainaga.

3 EDASISED SAMMUD

Noorteaasta pärandina ja kooskõlas ELi noortestrategiega aastateks 2019–2027 võtab komisjon meetmeid **kahes põhivaldkonnas**:

- anda noortele ELi poliitikakujundamises suurem sõnaõigus ning
- tegeleda noorte probleemidega kõigis poliitikavaldkondades.

Need jõupingutused tuginevad **komisjoni parema õigusloome raamistikule**, mis pakub selget struktuuri sidusrühmadega konsulteerimiseks ja mõju hindamiseks. Komisjon tagab suurema sisemise suutlikkuse tööks noortega ning loob tugeva ja pideva dialoogi sidusrühmadega kogu poliitikakujundamise tsükli jooksul.

Komisjoni kaalutlused on tuginenud mitmesugustele ettepanekutele, mille eesmärk on süvendada ELi poliitika noortemõõdet¹⁶. **Euroopa Noortefoorum** esitas ettepanekud ELi noortetesti läbiviimiseks¹⁷. **Euroopa Parlament** kutsus oma resolutsioonis Euroopa noorteaasta pärandi kohta¹⁸ komisjoni üles võtma vastu ELi noortetesti, et tagada noorte kaasamine ja pühendumine ELi poliitika ettevalmistamisele. Oma järeldustes noorteküsimuste süvalaiendamise edendamise kohta¹⁹ kutsus **nõukogu** komisjoni üles kasutama oma parema õigusloome raamistikku, et võtta arvesse uute poliitikameetmete mõju noortele.

3.1 NOORTELE ELi POLIITIKAKUJUNDAMISES SUUREMA SÕNAÕIGUSE ANDMINE

Kõik ELi võetavad meetmed peaksid olema inspireeritud põlvkondadevahelisest solidaarsusest. Komisjon kohustub oma otsustes toetama põlvkondadevahelist õiglust, et „jätta järgmisele põlvkonnale maailm, mis on varasemast parem paik“²⁰. Lisaks on paljudel ELi poliitilistel algatustel ja otsustel otsene mõju praeguse noortepõlvkonna elule, nagu nähtub ka Euroopa noortevaldkonna eesmärkidest,²¹ mis on ELi noortestrategie lahutamatu osa. Seetõttu on noortepoliitika süvalaiendamine – noorte arvestamine kõigis asjaomastes poliitikavaldkondades – ELi noorsookoostöö prioriteet.

Selleks, et poliitika kujundamisel või muutmisel kaasata noorteperspektiiv kõikidesse poliitikavaldkondadesse, **tagab komisjon noortekontrolli**, kasutades täielikult ära parema õigusloome ja konsulteerimisvahendeid. Noortekontroll ei alga nullist, sest komisjonil on juba

¹⁶ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on vastu võtnud omaalgatusliku arvamuse ELi noortetesti kohta ([SOC/728 ELi noortetest](#)); Regioonide Komitee viitab noortetestile [noorte ja demokraatia hartas](#), mis käivitati koos Euroopa Noortefoorumiga.

¹⁷ [Euroopa Noortefoorum – ELi noortetest](#).

¹⁸ [Euroopa Parlamendi 24. novembri 2022. aasta resolutsioon Euroopa noorteaasta 2022 pärandi kohta \(2022/2953\(RSP\)\)](#).

¹⁹ [Euroopa Liidu Nõukogu järeldused noorteküsimuste süvalaiendamise edendamise kohta Euroopa Liidu poliitilistes otsustusprotsessides \(C/2023/1342\)](#).

²⁰ [Euroopa Liidu olukord 2022 \(europa.eu\)](#).

²¹ [Euroopa noortevaldkonna eesmärgid | Euroopa Noorteportaal \(europa.eu\)](#).

olemas asjakohased **parema õigusloome²² vahendid**, mida täiendatakse mitme **noortepõhise vahendiga** ELi noortestrategia 2019–2027 raames²³.

3.1.1 NOORTEKONTROLL: PAREMA ÕIGUSLOOME JA KONSULTEERIMISVAHENDITE TÄIELIK KASUTAMINE

Komisjon tagab, et olemasolevaid **parema õigusloome vahendeid kasutatakse maksimaalselt ära**. Parema õigusloome vahendites määratakse kindlaks peamised küsimused, mille abil teha kindlaks noortele avalduva mõju olulisus.

- **Vahend#31** hariduse ja koolituse, kultuuri ja noorte kohta sisaldab suuniseid, viiteid ja taustteavet selle kohta, kuidas hinnata mõju noortele (demokraatia, kodanikuaktiivsus, haridus ja õppimine, tööturg, tervis ja heaolu, kaasamine ja vaesuse vastu võitlemine).
- **Vahend#29** põhiõiguste, sealhulgas võrdõiguslikkuse edendamise kohta, sisaldab selgesõnalist viidet vanuselisele mõõtmele ja laste õigustele mõju hindamisel, samuti võimaliku negatiivse mõju leevendamist, kui neutraalsena näivatel poliitilistel otsustel võib olla erinev mõju konkreetsetele rühmadele, isegi kui selline mõju ei olnud kavandatud ega eeldatav.
- **Vahend#20** tulevikusuundade strateegilise analüüsi kohta toetab hinnangut, kuidas võivad noori mõjutada näiteks demograafilised muutused, piiratud tooraine kättesaadavus ning tehnoloogia ja sotsiaal-majandusliku tegelikkuse kiire muutumine.

Parema õigusloome vahendite täieliku rakendamisega kaasneb **noortekontroll**. Noorteperspektiiv integreeritakse poliitika kujundamisse **neljas põhietapis**.

1. **Asjakohasuse hindamine noorte seisukohast** – komisjon hindab oma noortekorrespondentide (vt allpool) toetusel ja vajaduse korral noortevõrgustikku kaasates, kas komisjoni tööprogrammi I lisas esitatud prioriteetsete algatuste hulka kuuluv kavandatav algatus on noorte jaoks oluline. Nende prioriteetsete algatuste kindlaksmääramiseks kasutatakse ühtset protsessi.
2. **Noortega konsulteerimine** – kui on märgitud, et algatus on noorte jaoks eriti oluline, kaalub komisjon spetsiaalse noortekonsultatsiooni kasulikkust (sihtuuringud, arutelud noortega, noorte esindusorganisatsioonidega või noorte sidusrühmade platvormiga). Lisaks lisatakse sellistel juhtudel avalikele konsultatsioonidele kohustuslik noortele suunatud küsimuste kogum, mille puhul on võimalik kindlaks määrata vastajate vanuserühm. See aitab saada noortelt rohkem vastuseid ja kirjeldada neid mõjuhinnangutes. Riiklikul tasandil konsulteerimise hõlbustamiseks võiks kaasata uusi riiklikke/piirkondlikke noortekoordinaatoreid (vt allpool).
3. **Mõju hindamine** – komisjon viib noortekorrespondentide toetusel läbi mõjuhindamise, kasutades kõiki parema õigusloome vahendeid, mida peetakse noorte jaoks eriti asjakohaseks, ja tagab, et noortele avalduvat mõju analüüsitakse nõuetekohaselt, kui see on asjakohaseks tunnistatud.

²²Euroopa Komisjoni parema õigusloome tegevuskavaga tagatakse mõjutatud isikute seisukohtadel põhinev ja läbipaistev ELi õigusloome. Vt: [Parem õigusloome \(europa.eu\)](#).

²³ [Euroopa Liidu Nõukogu resolutsioon Euroopa noortevaldkonnas tehtava koostöö raamistiku kohta: Euroopa Liidu noortestrategia 2019–2027.](#)

4. **Kontroll – õiguskontrollikomitee** kontrollib, kas kõiki mõjusid on nõuetekohaselt analüüsitud, sealhulgas mõju noortele ja konsultatsioone noortega, kui see on algatuse seisukohast eriti oluline.

Selleks, et hoida noorteküsimuste süvalaiendamise seotud poliitilist hoogu uute algatuste jaoks ning koguda kogemusi ja teadmisi ELi, riiklikul ja piirkondlikul otsustustasandil, algatab komisjon rea **spetsiaalseid noorteküsimuste süvalaiendamise ümarlaudu** asjaomaste sidusrühmade, eelkõige noorteorganisatsioonide, liikmesriikide ja ELi institutsioonide vahel. Ümarlauad toimuvad seoses komisjoni tööprogrammi avaldamisega ning tagavad komisjoni noortekontrollist ja noorteküsimuste süvalaiendamisest saadud õppetundide kasutamise ELi noorsoostrategia raames.

Selleks et süvalaiendada noorteküsimusi poliitika kujundamises, teeb komisjon järgmist.

- **Peab dialoogi asjaomaste noortepartnerite ja sidusrühmadega**, kaasates neid rohkem asjakohaste poliitikaettepanekute ettevalmistamisse. Selleks julgustab komisjon noori aktiivselt osalema ja oma seisukohti väljendama avalikes ja sihipärastes konsultatsioonides, dialoogides poliitikakujundajatega ja kodanike paneelaruteludel.
- Jätkab edukaid **poliitilisi dialooge volinikega**, mis oli Euroopa noorteaasta juhtalgatus. Noortel kogu Euroopast ja mujalt on regulaarselt võimalus vahetada volinikega arvamusi komisjoni tööprogrammide keskenduvate põhiteemade ja algatuste üle.
- Tugevdab veelgi oma **sisemist suutlikkust töötada noortega**. Võimaldab jätkata **komisjoni noortevõrgustiku** tegevusega, tuginedes Euroopa aasta kogemustele, kus komisjon kasutas **noortekorrespondente** peamiste kontaktpunktidenä noorteküsimustes oma vastavates poliitikavaldkondades ning kes omakorda aitasid tugevdada ka valdkondadevahelist koostööd ja noorteküsimuste süvalaiendamist. See võrgustik, mida korraldab **ELi noortekoordinaator**, jagab teavet ettevalmistatavate poliitikameetmete kohta, millel võib olla mõju noortele, ja suhtleb noorte sidusrühmade platvormiga.
- Euroopa tuleviku konverentsi järelmeetmena – mis oli enneolematu üleeuroopalise demokraatia üritus – otsustas komisjon anda noortele suurema sõnaõiguse ELi poliitika kujundamisel, kutsudes regulaarselt kokku juhuslikult valitud **kodanike paneelarutelusid**, mille osalejatest kolmandik on noored, et arutada teatavaid olulisi poliitilisi algatusi²⁴. Pärast konverentsi toimumist on korraldatud veel kolm paneelarutelu, et arutada toidu raiskamise, virtuaalmaailma ja õpirändega seotud küsimusi. Tulevikus toimuvate ja kodanikele mõeldud paneelarutelude jaoks tuleks säilitada tugev noortemõõde.

Põhimeetmed:

1. Kasutada noorteküsimuste süvalaiendamise täielikku potentsiaali osana komisjoni parema õigusloome raamistikust ja töövahenditest, mille väljundiks on noortekontroll.
2. Jätkata noortepoliitika dialooge volinikega.
3. Jätkata noorte tugeva osalemise tagamist kodanike paneelaruteludel.
4. Kasutada täiendavalt komisjonisisest noortekorrespondentide võrgustikku.
5. Käivitada spetsiaalsed noorteküsimuste süvalaiendamise ümarlauad.

²⁴ Komisjoni teatis „Euroopa tuleviku konverents. Visioonist reaalsuseks“, COM(2022) 404 final.

3.1.2 DIALOOGI JA SÜVALAIENDAMISE VAHENDITE MOBILISEERIMINE ELI NOORTESTRATEEGIA 2019–2027 RAAMES

Noorte sisukas osalemine ühiskonnaelus²⁵ on iga hästi toimiva demokraatia nurgakivi, mis aitab kaasa kaasavamale ja sidusamale ühiskonnale ning on selles mõttes eriti oluline ka 2024. aasta Euroopa Parlamendi valimiste jaoks. **Demokraatia kaitse paketi** osana toetab soovitus, millega edendatakse Euroopa ja riiklike valimiste ja rahvahääletuste kõrgeid demokraatlikke standardeid, eri rühmade laialdast osalemist, sealhulgas noorte osalemist valimistel²⁶. Pakett sisaldab ka soovitusi avaliku poliitika kujundamiseks kodanike ja kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasamise ja nende sisulise osalemise edendamise kohta,²⁷ mis muu hulgas edendab ka laste ja noorte sisulist, kaasavat ja turvalist osalemist ilma igasuguse diskrimineerimiseta. Soovitus kohaselt peaksid liikmesriigid tegema konkreetseid jõupingutusi, et suurendada laste ja noorte osalemist poliitilises ja demokraatlikus elus kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil, sealhulgas maapiirkondades ja äärealadel.

Aktiivne osalemine ühiskonnas ja demokraatias on vahend noorte põhioskuste, võimaluste, ühtekuuluvustunde ja positiivsete tulevikuväljavaadete suurendamiseks. 2022. aasta Eurobaromeetri uuring noorte ja demokraatia kohta näitas noorte kasvavat kaasatust, sest 58 % noortest vastajatest teatas, et nad on aktiivsed ühiskondades, kus nad elavad²⁸.

Noorteaasta tulemuseks oli tugev püüdlus luua noortele rohkem ja paremaid võimalusi, et nad saaksid areneda aktiivseteks kodanikeks ning osaleda demokraatias ja otsuste tegemises. Noorte osalemine oli seega noorteaasta tähtsaim teema, mille kohta oli Euroopa Noorteportaali tegevuskaardil kõige rohkem tegevusi (43%)²⁹. Oluline järelemeede oli ka „rohkem võimalusi noorte hääle kuuldavaks tegemiseks kõigil tasanditel“, mida uuringutes eelistas 61 % noortest, 72 % sidusrühmadest ning 73 % riiklikest koordinaatoritest ja kontaktpunktidest. Noorte osalemine peab toimuma kõigis noorte jaoks olulistes poliitikavaldkondades. Seetõttu on ELi noortestrategie vahendite edendamine äärmiselt tähtis. Noorteaasta hoo säilitamiseks ja edasiarendamiseks seoses dialoogi ja süvalaiendamisega, teeb komisjon järgmist:

- **tugevdab ELi noortedialoogi**, mis on peamine noorte osalemise vahend Euroopas, suurendades selle nähtavust ja ulatust, kaasates rohkem ja erinevaid noorteorganisatsioone, parandades dialoogi tulemuste levitamist, kasutuselevõttu ja järelemeetmeid kõigil tasanditel ning suurendades jõupingutusi vähemate võimalustega noorte kaasamiseks. ELi noortedialoog on pidev mõttevahetus noorte ja noorteorganisatsioonidega, kuhu on kaasatud poliitikakujundajad ja otsustajad, samuti eksperdid, teadlased ja muud asjaomased kodanikuühiskonna organisatsioonid. Et aidata noortega peetavatel konsultatsioonidel jõuda rohujuures tasandini, võiks selle dialoogi paremini siduda komisjoni tulevaste põhialgatustega. Seetõttu viib komisjon **dialoogi fookuse paremini kooskõlla komisjoni tööprogrammiga**. Laienemisprotsessi toetamiseks uurib komisjon, kuidas teha rohkem koostööd kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide noortega;

²⁵ Noorteaasta jooksul avaldas ELi ja Euroopa Nõukogu noortepartnerlus uuringu „[Meaningful youth political participation in Europe: concepts, patterns and policy implications](#)“.

²⁶ [Komisjoni soovitus kaasavate ja probleemikindlate valimisprotsesside kohta, C\(2023\)8626 final.](#)

²⁷ [Komisjoni soovitus avaliku poliitika kujundamiseks kodanike ja kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasamise ja nende sisulise osalemise edendamise kohta, C\(2023\)8627 final.](#)

²⁸ [Eurobaromeetri kiiruuring nr 502 - „Noored ja demokraatia Euroopa noorteaastal“, mai 2022.](#)

²⁹ Korraldajad, nii sidusrühmad kui ka noored kogu Euroopast ja mujalt, olid oodatud tutvustama oma Euroopa noorteaasta algatusi Euroopa Noorteportaali tegevuskaardil.

- hõlbustab teabevahetust ja noortega peetavaid konsultatsioone tulevaste poliitiliste algatuste üle, kasutades selleks uut **noorte sidusrühmade platvormi rühma**, mis tugineb noorteaasta sidusrühmadele ja milles osalevad noorteorganisatsioonid, noorteadlased, liikmesriikide esindajad ja teised ELi institutsioonid. Platvormi töös **jälgitakse tähelepanelikult tulevasi ELi algatusi**;
- arendab edasi **Euroopa Noorteportaali** kui noortele pakutavate ELi võimaluste ühtset kontaktpunkti, mis toetab teavitustegevust, teadlikkuse suurendamist ja noortega suhtlemist. Teave ja teadlikkus on noorte sisulise osalemise eeltingimus ning need suurendavad ka noorte Euroopasse kuulumise tunnet ja väljavaateid;
- uurib **mikrotoetuste** andmise teostatavust Erasmus+ programmi raames. Mõned riiklikud koordinaatorid katsetasid neid **madala künnise ja madala maksumusega toetusi** noorteaasta jooksul edukalt. Need võimaldavad noortele **lihtsat juurdepääsu rahastamisele**, et töötada ühisprojektides, arendada oma oskusi, tegutsemisvõimet ja enesekindlust ning muuta oma kogukonda paremaks. Lisaks on mikrotoetused tõhus mehhanism noorte teadlikkuse ja huvi suurendamiseks noortele pakutavate ELi võimaluste vastu;
- toob ELi noortele lähemale ja suurendab teadlikkust ELi võimalustest 12.–19. aprillil 2024 toimuval **Euroopa noortenädalal**, mille teemaks on demokraatlik osalemine. Noortenädal on väga asjakohane enne 2024. aastal toimuvaid Euroopa Parlamendi valimisi. Noortenädala raames korraldab Euroopa noortefoorum koostöös komisjoni ja Euroopa Parlamendiga **teist korda** Euroopa noorteaasta raames katsetatud ürituse „**LevelUp!**“. Eesmärk on parandada noorteaktivistide toetus-, suhtlus- ja organiseerimisoskusi ning suurendada noorte osalemist valimistel, sealhulgas 2024. aastal toimuvatel Euroopa Parlamendi valimistel;
- toetab täiendavalt **noorte osalemist ELi välistegevuses**, kasutades selleks ELi delegatsioonide noorte nõustamisstruktuure ja konkreetseid üleilmseid algatusi, nagu algatus „Noored ja naised demokraatias“³⁰. Komisjon tugevdab veelgi noorte institutsionaalset kaasamist, ühendades noori Euroopast ja kogu maailmast ning tuues 2024. aastal kokku üleilmseid noortevõrgustikke, näiteks noorte mõttekodasid;
- loob sünergiat noorte ja laste osalemise meetmete vahel,³¹ reageerides laste õigusele olla ära kuulatud. Jätkatakse uue **ELi laste osalusplatvormi**³² rakendamist, mis kaasab lapsi ELi otsuste tegemisse ja toetab aktiivset osalemist demokraatias juba varasest east alates;
- julgustab liikmesriike nimetama ametisse **riiklikke või piirkondlikke noortekoordinaatoreid**, järgides ELi tasandi noortekoordinaatori eeskju. Kõnealused koordinaatorid suurendaksid valdkondadevahelist koostööd noorteküsimustes nii riiklikul kui ka piirkondlikul tasandil ning liikmesriikide ja komisjoni vahel. Neid kutsutaks osalema noorte sidusrühmade platvormil ja tegema koostööd ELi noortekoordinaatoriga. Kooskõlas president von der Leyeni väljakuulutatud tõhustatud laienemisprioriteetidega soodustatakse ka kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide osalemist.

³⁰ Algatus „Noored ja naised demokraatias“ koosneb viiest komponendist: i) noorte osalemine ühiskondlikus elus, ii) noored ühinemis- ja kogunemisvabaduse eest, iii) noored ja naised parlamentides, iv) noored ja naised erakondades ning v) noorte naiste poliitilise osalemise edendamine otsuste tegemisel.

³¹ Komisjoni teatis ELi lapse õiguste strateegia kohta (COM(2021) 142 final).

³² ELi laste osalusplatvorm.

Kuna noorteküsimuste süvalaiendamine on paljudes liikmesriikides endiselt suhteliselt uus kontseptsioon, peab konkreetsete süvalaiendamise vahendite kasutuselevõtt ELi ja riiklikul tasandil (sealhulgas noortekontroll, noortetestid jne) toimuma järk-järgult ja sellega peab **kaasnema suutlikkuse suurendamise meetmete kogum**, sealhulgas vastastikune õppimine, tõendite kogumine, koolitus ja ressursid, et suurendada teadmisi selle kohta, mis toimib. See on võtmetähtsusega, et kavandada kõige tõhusam viis noorteküsimuste süvalaiendamise eesmärgi saavutamiseks, **ilma et see tooks kaasa tarbetut halduskoormust**. Selleks teeb komisjon järgmist:

- esitab 2024. aastal liikmesriikidelt saadud teabel põhineva **analüütilise aruande**, mis sisaldab ülevaadet noorteküsimuste süvalaiendamise lähenemisviisidega seotud riiklikest kogemustest;
- hõlbustab **heade tavade vahetamist ja korraldab huvitatud liikmesriikidele vastastikust õppimist**. Vastastikuse õppimise tegevuste raames võiks välja töötada töövahendid, suunised ja koolitusressursid;
- teeb koostööd rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu **Euroopa Nõukogu ja OECD**, et veelgi rikastada tõendusbaasi ja noortepoliitika süvalaiendamisest saadud õppetunde.

Tulemusi saab kasutada ka noorteküsimuste süvalaiendamise teemalistel ümarlaudadel peetavatel aruteludel.

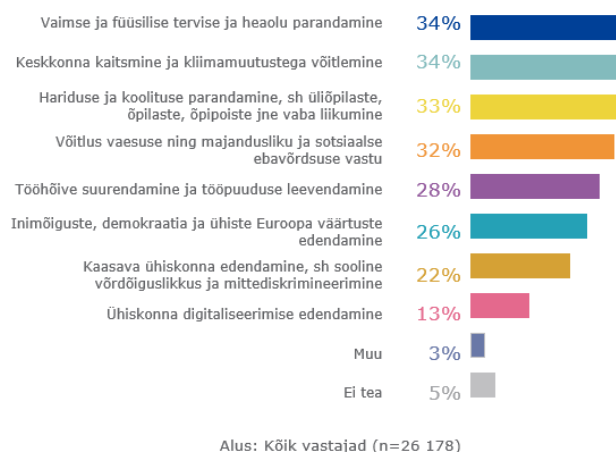
Põhimeetmed:

1. Tugevdada ELi noortedialoogi
2. Luua noorte sidusrühmade platvormi rühm
3. Arendada edasi Euroopa Noorteportaali kui ELi võimaluste ühtset kontaktpunkti
4. Uurida mikrotoetuste andmise teostatavust Erasmus+ programmi raames
5. 2024. aasta Euroopa noortenädal demokraatliku osalemise teemal ja üritus „LevelUp!“ noorteaktivistidele
6. Toetada noorte osalemist ELi välistegevuses
7. Luua sünergiat noorte ja laste osalemise meetmete vahel
8. Julgustada liikmesriike nimetama ametisse riiklikke või piirkondlikke noortekoordinaatoreid
9. Suurendada teadmisi noorteküsimuste süvalaiendamise kohta ja suutlikkust vastastikuse õppimise, tõendite kogumise, koolituse ja ressursside kaudu

3.2 NOORTE PROBLEEMIDEGA TEGELEMINE KÕIGIS POLIITIKAVALDKONDADES

Eespool kirjeldatud noorteküsimuste süvalaiendamise meetmed võivad olla asjakohased kõigis poliitikavaldkondades. Noortel peaks olema võimalik väljendada oma seisukohti kõigis neid puudutavates valdkondades ja nende vajadusi tuleks arvestada kõigis neid mõjutavates otsustes.

Millistele põhiteemadele peaks noorte arvates keskenduma Euroopa noorteaasta?³³

Allikas: Eurobaromeetri kiiruuring nr 502 – „Noored ja demokraatia Euroopa noorteaastal“, mai 2022.

Seetõttu võtab komisjon Euroopa aasta järelmeetmena ja noorte peamisi muresid silmas pidades meetmeid järgmises viies peamises noorte jaoks olulises poliitikavaldkonnas: tervis ja heaolu, keskkond ja kliima, haridus ja koolitus, rahvusvaheline koostöö ning Euroopa väärtused, tööhõive ja kaasatus.

3.2.1 TERVIS JA HEAOLU

COVID-19 pandeemia oli tõsiseks probleemiks vaimsele tervisele, eriti noorte seas. Lisaks seisavad noored silmitsi arvukate katsumustega, mis tulenevad digitaalsetest vahenditest, sealhulgas sotsiaalmeediast, ning see avaldab paljude noorte vaimsele tervisele üha suuremat survet. COVID-19 pandeemia ajal tekitasid stressi suurenenud üksildus ja vähenenud sotsiaalne suhtlus, kaotatud võimalused, ebakindlus tuleviku suhtes ning hirmust ja kaotusest tingitud ärevus.^{34 35 36}

Vaimse ja füüsilise tervise ning heaolu parandamine on ELi noorte jaoks kõige kiiremini kasvav prioriteet³⁷. Komisjoni 2023. aasta juuni teatis, milles käsitletakse kõikehõlmavat lähenemisviisi vaimsele tervisele,³⁸ oli esimene oluline samm, et tagada uus valdkonnaülene lähenemisviis vaimsele tervisele. Selle ettevalmistamisel koguti konkreetseid arvamusi noorte vaimse tervise kohta. Vaimset tervist käsitlevas teatises määrati kindlaks 20 juhtalgatust ja 1,23 miljardi euro suurune rahaline toetus mitmest ELi rahastamisvahendist. Komisjon teeb järgmist:

³³ Vastajad võisid valida kuni kolm vastust.

³⁴ Komisjoni aruanne ELi noortestrateegia (2019–2021) rakendamise kohta, COM(2021) 636 final.

³⁵ UNICEFi 2021. aasta aruande kohaselt on enesetapud noorte (15–19aastaste) seas liiklusõnnetuste järel teiseks peamine surma põhjus ning ELis on laste ja noorte kaotatud vaimse tervise väärtus aastas hinnanguliselt 50 miljardit eurot.

³⁶ 2022. aasta aruande „Health at a Glance“ kohaselt teatas iga teine noor eurooplane, et tema vaimse tervise vajadused on rahuldamata, ning noorte seas on depressioon rohkem kui kahekordistunud.

³⁷ Eurobaromeetri kiiruuring nr 502 – „Noored ja demokraatia Euroopa noorteaastal“, mai 2022.

³⁸ Komisjoni teatis, milles käsitletakse kõikehõlmavat lähenemisviisi vaimsele tervisele, COM(2023) 298 final.

- aitab liikmesriikidel rakendada nõukogu 2022. aasta novembri **soovitust, mis käsitleb õpiedu saavutamise teid**³⁹ ning milles rõhutatakse laste ja noorte emotsionaalset heaolu kui peamist tegurit, mis suurendab nende võimalusi hariduses ja elus üldiselt edu saavutada;
- koostab **suunised heaolu kohta koolides**, mis avaldatakse 2024. aastal komisjoni toetava õpikeskkonna ekspertiisrühma kaudu;
- 2024. aasta prioriteedina⁴⁰ ja nagu on välja kuulutatud ELi lapse õiguste strateegias⁴¹, esitab **komisjoni soovitus integreeritud lastekaitse süsteemide arendamise ja tugevdamise kohta** liikmesriikides. See keskendub laste vajadustele ja tagab olemasolevate ELi vahendite (õigusaktid, poliitikameetmed ja rahastamine) parema kasutamise;
- rakendab komisjoni uue **vaimset tervist käsitleva teatise** kohaseid juhtalgatusi, näiteks toetab laste ja noorte vaimse tervise võrgustiku loomist 2024. aastal, et vahetada teavet, pakkuda vastastikust tuge ja teha teavitustööd noortesaadikute kaudu, ning töötab välja **ennetustöö vahendid**, mille abil käsitletakse vaimse ja füüsilise tervise ning peamiste tervist mõjutavate tegurite vahelisi seoseid;
- kaitseb noori digivaldkonnas, internetis ja sotsiaalmeedias paremini meetme „**Turvaline veebikeskkond, terved noored**“ abil;
- toetab liikmesriike, et **jälgida digipöörde mõju laste heolule** portaali „Parem internet lastele“ kaudu;
- toetab liikmesriike noorte **heaolu ja vaimse tervise parandamisel tehnilise toe instrumendi 2024. aasta** vaimset tervist käsitleva juhtalgatuse „Heaolu ja vaimse tervise edendamine“⁴² kaudu ning jätkab juhtalgatuse „Noored kõigepealt“ raames antavat toetust, et tugevdada haavatavate laste ja noorte vaimset tervist ja hooldust;
- **tagab noortele turvalisema ja tervislikuma digiruumi** digiteenuste määruse jõustamise kaudu, nõudes, et alaealistele juurdepääsetavad digiplatvormid tagaksid nende jaoks eraelu puutumatuse, ohutuse ja turvalisuse kõrge taseme;
- esitab Euroopa vähktõvevastase võitluse kava raames **ennetuspaketi**, mis hõlmab järgmist:
 - **nõukogu soovitus eelnõu vaktsiinvälditavate vähivormide kohta**, millega edendatakse inimese papilloomiviiruste vastu vaktsineerimist eelteismeliste ning teismeliste tüdrukute ja poiste seas, ning

ajakohastatud **nõukogu 2009. aasta soovitus suitsuvaba keskkonna kohta**, et kaitsta inimesi kokkupuute eest tubakasuitsu ja aerosoolidega ning aidata kaasa tubakavaba põlvkonna kujunemisele;

³⁹ Nõukogu 28. novembri 2022. aasta soovitus, mis käsitleb õpiedu saavutamise teid ning millega asendatakse nõukogu 28. juuni 2011. aasta soovitus varakult haridussüsteemist lahkumise vähendamise poliitika kohta.

⁴⁰ Osana komisjoni 2024. aasta tööprogrammist.

⁴¹ Komisjoni teatis ELi lapse õiguste strateegia kohta (COM(2021) 142 final).

⁴² Tehnilise toe instrumendi 2024. aasta juhtalgatus „Vaimne tervis: Heaolu ja vaimse tervise edendamine“ (europa.eu).

- **toetab äärepoolseimate piirkondade noori**, et parandada nende elukvaliteeti piirkondade vajadustele kohandatud 1 miljoni euro suuruse toetuskavaga „Noored äärepoolseimates piirkondades“⁴³.

3.2.2 KESKKOND JA KLIIMA

ELi rohelise kokkuleppe edu sõltub kodanike aktiivsest osalemisest. Euroopa noorteaasta pakkus võimalusi osaleda rohepöördes ja aidata seda kujundada. Noortel peaksid olema asjakohased oskused ja teadmised, et tegelda keskkonna- ja kliimamuutustega seotud probleemidega loominguliste ja uuenduslike lahenduste abil. Nende jõupingutuste toetamiseks teeb komisjon järgmist:

- toetab **noorte ELi kliimapakti saadikute kogukonda**, et edendada kliimameetmeid noorte seas kohapeal ja toetada nende kohalikku tegevust;
- toetab noorte panust liidu suurõnnetustele vastupidavusega seotud eesmärkide saavutamisse, mis on oluline vahend vastupanuvõime tugevdamiseks tulevaste suurõnnetuste puhul;
- suurendab **noorte vabatahtliku tegevuse võimalusi** rohepöördega tegelemiseks, **täiendades 2024. aasta Euroopa solidaarsuskorpuse projektikonkurssi** programmist „Euroopa horisont“;
- soodustab **roheliste linnade ja piirkondade võrgustikke** (nt roheliste linnade leppe algatus), et kaasata noori praktikante ja vabatahtlikke kohalikesse roheprojektidesse;
- edendab noorte juhitud kliimaprojekte **EUTeens4Green projekti** raames, kasutades Õiglase Ülemineku Fondi vahendeid;
- toetab liikmesriike **nõukogu soovitusel (rohepööret ja kestlikku arengut toetava õppe kohta) rakendamisel**⁴⁴;
- edendab uut **noorte õppelaborit kliimaalast haridust edendava koalitsiooni** raames;
- üritab jõuda noorteni komisjoni eelseisva **kliima- ja demokraatiakampaania** kaudu enne 2024. aasta Euroopa Parlamendi valimisi;
- edendab Lääne-Balkani noorte kaasamist rohepöördesse spetsiaalse **Lääne-Balkani noortelabori** abil;
- laiendab Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi ning teadmus- ja innovaatikakogukondade abil meetme „**Tüdrukud ringmajanduses**“ (Girls Go Circular)ulatus, et edendada tütarlaste digi- ja ettevõtlusoskusi ringmajanduse valdkonnas.
- rõhutab vajadust toetada põlvkondade vahetumist põllumajanduses, kuna noored on uute ideede ja energia allikas, kellel on uuenduslikud algatused ning kes on pühendunud kestlikele tavadele ja rohepöördele.

⁴³ Konkursikutse taaskäivitamine – Noored äärepoolseimates piirkondades: 1 miljon eurot äärepoolseimate piirkondade noorte toetamiseks (europa.eu).

⁴⁴ Nõukogu 16. juuni 2022. aasta soovitus rohepööret ja kestlikku arengut toetava õppe kohta.

3.2.3 HARIDUS JA KOOLITUS

Haridus ja koolitus oli oluline teeme Euroopa noorteaastal, mis langes kokku programmi „Erasmus+“ 35. aastapäeva tähistamisega ja välismaal õppimise taaskäivitamisega pärast pandeemiat. Vajadust liikuvust veelgi hõlbustada rõhutati **nõukogu soovitus**es **noorte vabatahtlike liikuvuse kohta**,⁴⁵ hiljutises **nõukogu soovitus**es „**Liikuvus Euroopas**“⁴⁶ ja Euroopa tuleviku konverentsi 2022. aasta soovitus⁴⁷. Komisjon teeb järgmist:

- jätkab tööd **ühise Euroopa teaduskraadi** saavutamiseks 2024. aastal kooskõlas Euroopa ülikoolistrateegiaga, aidates suurendada riikidevahelistes akadeemilistes programmides osalevate üliõpilaste ja õppejõudude Euroopasse kuulumise tunnet. Ühine Euroopa teaduskraad oleks Euroopa ühistel kriteeriumidel põhinev täiendav tunnistus ühisõppekava lõpetanute kvalifikatsioonidele;
- edendab noorte suuremat rolli **digiõppekeskuses**, **digiõppe tegevuskava** 2024. aasta läbivaatamisel ja muudes algatustes, mis on seotud digiõppe muutmisega Euroopas kvaliteetseks, kaasavaks ja kõigile kättesaadavaks, sealhulgas maapiirkondades ja äärealadel;
- tugevdab **Jean Monnet’ meetmeid koolidele** programmi „Erasmus+“ raames, et edendada ELi integratsiooni ja väärtuste tundmaõppimist juba varases eas;
- julgustab liikmesriike suurendama noorte haridus-, koolitus- ja spordialaseid ning vabatahtliku tegevuse ja tööhõive võimalusi **maapiirkondades ja äärealadel**, nagu on ette nähtud ELi maaelu arengu tegevuskavas⁴⁸;
- jätkab 2024. aastal ELi algatust „**TalentON**“ andekatele noortele teadlastele ja **ELi noorte teadlaste konkurssi** Euroopa teaduslinna Katowice 2024 raames;
- käsitleb **tütarlaste ja naiste alaesindatust STEM-hariduses**, sealhulgas STEAM-lähenemisviisi kaudu,⁴⁹ kooskõlas digiõppe tegevuskava ja Euroopa ülikoolistrateegiaga;
- toetab liikmesriike noorte oskuste arendamisele suunatud reformide kavandamisel ja elluviimisel **tehnilise toe instrumendi** 2024. aasta juhtalgatuse „Oskuste juhtalgatus: tööturule paremini kohandatud oskuste arendamise süsteemide edendamine“ raames⁵⁰. Toetus on suunatud püsivale oskuste mittevastavusele, tööjõupuudusele ja tööjõu täiendkoolitusele rohe- ja digipöörde jaoks, samuti haridussüsteemide kohandamisele.
- edendab **Lääne-Balkani ülikoolide** osalemist Euroopa ülikoolide algatuses;
- edendab ELi/OECD-INFE ühise **laste ja noorte finantspädevuse raamistiku**⁵¹ kasutuselevõttu liikmesriikides ja sidusrühmades.

⁴⁵ Nõukogu 5. aprilli 2022. aasta soovitus noorte vabatahtlike liikuvuse kohta Euroopa Liidus.

⁴⁶ Liikuvus Euroopas – ettepanek õpirände tuleviku kohta | Euroopa haridusruum (europa.eu).

⁴⁷ Euroopa tuleviku konverents (europa.eu).

⁴⁸ Komisjoni teatis „Maapiirkondade arengu pikaajaline visioon – tugevamad, ühendatud, vastupanuvõimelised ja jõukad ELi maapiirkonnad 2040. aastaks“, COM(2021) 345 final.

⁴⁹ STEAM-lähenemisviis osutab kunsti-, sotsiaal- ja humanitaarteaduste kaasamisele STEM-haridusse kui valdkonnaülesele, kaasavale ja tulevikku suunatud õppemeetodile, et muuta STEM-õpingud ja -karjäär mitmekesisele õppijate rühmale atraktiivsemaks.

⁵⁰ Tehnilise toe instrumendi 2024. aasta juhtalgatus „Oskuste juhtalgatus: tööturule paremini kohandatud oskuste arendamise süsteemide edendamine (europa.eu)“.

⁵¹ Euroopa Liidu / OECD laste ja noorte finantspädevuse raamistik.

3.2.4 RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ JA EUROOPA VÄÄRTUSED

Euroopa noorteaasta üleilmse mõõtmise peamise väljundina esitas EL esimese noorte välistegevusse kaasamise tegevuskava,⁵² mis töötati välja koos noorteorganisatsioonide ja noortega. Tegevuskava eesmärk on kaasata, võimestada ja ühendada ELi ja partnerriikide noori kõigist piirkondadest konkreetsete algatuste kaudu, võimaldades neil esitada oma seisukohti ja osaleda partneritena ELi välistegevuses. Komisjon teeb järgmist:

- suurendab ELi koostööd noortega kogu maailmas, rakendades ja tugevdades selliseid algatusi nagu **ELi rahvusvahelise partnerluse noorte mõttekoda** ning toetab ELi delegatsioonide noorte nõustamisstruktuuride loomist;
- toetab noorte panust kestliku arengu eesmärkide saavutamisse oluliste vahendite, ressursside ja oskustega, sealhulgas selliste algatuste kaudu nagu noorte mõjuvõimu suurendamise fond⁵³ ja Aafrika-Euroopa noorteakadeemia;
- loob platvormi korrapäraseks dialoogiks ja konsultatsioonideks noorteorganisatsioonidega kogu maailmas **ELi välistegevuse noortedialoogi platvormi**⁵⁴ kaudu ning tagab noorte kaasamise mitmesugustesse konsultatsiooniprotsessidesse, sealhulgas osana strateegia „Global Gateway“ kasutuselevõttust⁵⁵;
- pakub ruume ja toetab noorte aktiivset osalemist rahutagamises, julgeolekusektori reformis ja vahendusprotsessides, et tagada noorte konkreetsete vajaduste ja prioriteetide arvessevõtmine ning nende rolli tunnustamine ja toetamine ülesehitamisel kooskõlas ELi pühendumisega ÜRO rahu ja julgeoleku tegevuskavale;
- avab programmi „Erasmus+“ noorte ja spordi suutlikkuse suurendamise meetmed 2024. aasta projektikonkursi raames (naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ vahendite kaudu) Ukraina ja muude idapartnerluse piirkonna riikide noorte- ja spordiorganisatsioonidele, et suurendada nende suutlikkust. Need meetmed on juba avatud kõigile Lääne-Balkani partneritele. Uurib programmi „Erasmus+“ potentsiaali teistes piirkondades, eelkõige virtuaalsete vahetuste ja noorte suutlikkuse suurendamise valdkonnas;
- toetab täiendavalt hiljuti loodud **Euroopa asjade üliõpilasühenduste võrgustikku Ühendkuningriigi ülikoolides**. ELi delegatsioonis Ühendkuningriigis käivitatakse noorte nõustamisstruktuur osana ELi noorte välistegevusse kaasamise tegevuskavast;
- jätkab ÜRO tulevikuteemalist tippkohtumist silmas pidades koostööd Euroopa välisteenistuse ja ELi liikmesriikidega ambitsioonika ja tegevusele suunatud tulevikupakti,

⁵² Joint Communication to the European Parliament and the Council Youth Action Plan (YAP) in EU external action 2022 – 2027 Promoting meaningful youth participation and empowerment in EU external action for sustainable development, equality and peace, JOIN(2022) 53 final.

⁵³ Noorte mõjuvõimu suurendamise fond käivitati 4. oktoobril 2022 ja seda rakendatakse koostöös maailma suurimate noorteorganisatsioonidega Global Youth Mobilization'i kaudu.

⁵⁴ Kutse ELi välistegevuse noorte dialoogiplatvormi liikmeks saamiseks avaldati 6. oktoobril 2023.

⁵⁵ Global Gateway kodanikuühiskonna ja kohalike omavalitsuste dialoogi platvorm, mis hõlmab noorteorganisatsioone, käivitati 24. oktoobril 2023.

sealhulgas selle spetsiaalselt noortele ja tulevastele põlvkondadele suunatud peatüki väljatöötamiseks, ning tagab selle järelmeetmed.

3.2.5 TÖÖHÕIVE JA KAASAMINE

EL aitab liikmesriikidel vähendada noorte töötust ja tööturult kõrvalejäämist, keskendudes muu hulgas haavatavas olukorras olevatele noortele, näiteks puuetega noortele, ning investeerides kaudselt kõigi ELi piirkondade majandusarengusse. Sotsiaalsete, majanduslike ja territoriaalsete erinevustega tegelemine on noorte jaoks oluline, kuna see soodustab võrdset juurdepääsu tööhõivele, haridusele, sotsiaalse kaasamise teenustele ja võimalustele. Eesmärk on aidata noortel pääseda ligi võimalustele, olenemata nende sotsiaal-majanduslikust taustast või elukohast, ning edendada digi- ja rohepööret ning kaasavat majanduskasvu. Tugevdatud noortegarantii on jätkuvalt oluline vahend, mis aitab noortel tööturule siseneda. „NextGenerationEU“ raames edendatakse taaste- ja vastupidavusrahastu abil investeringuid ja reforme liikmesriikides, keskendudes digi- ja rohepöördele ning muudele lastele ja noortele suunatud poliitikameetmetele, nagu haridus ja oskused.

Praktika on noorte jaoks oluline samm tööturule sisenemiseks. Arvestades praktika selgeid eeliseid, on noored soovinud paremaid koolitustingimusi ELis ja taotlenud Euroopa noorteaasta pärandina tasustamata praktika keelustamist⁵⁶. Oma 14. juuni 2023. aasta resolutsioonis, mis sisaldas soovitusi komisjonile kvaliteetse praktika kohta, kutsus Euroopa Parlament komisjoni üles tagama praktika kvaliteedi miinimumstandardid, sealhulgas töötasu⁵⁷. Selleks teeb komisjon järgmist:

- **ajakohastab 2024. aastal praktika kvaliteediraamistikku**, et käsitleda selliseid küsimusi nagu õiglane tasustamine ja juurdepääs sotsiaalkaitsele. Eelkõige kavatseb komisjon parlamendi resolutsiooni järelmeetmena esitada seadusandliku akti ettepaneku, järgides täielikult proportsionaalsuse, subsidiaarsuse ja parema õigusloome põhimõtteid;
- jätkab **algatuse ALMA** (aim, learn, master, achieve) rakendamist, et aidata ebasoodsas olukorras olevatel 18–29aastastel noortel integreeruda teiste riikide ühiskonda ja tööturule. Pärast ALMA raames korraldatud ELi tasandi projektikonkurssi eeldatakse, et üle 800 mittetöötava ja mitteõppiva noore osaleb 29 projektis üle kogu ELi⁵⁸;
- teha teadlikkuse suurendamise, mentorluse ja juhendamise kampaaniate kaudu **koostööd rühmadega, kelle kasutamata ettevõtluspotentsiaal on endiselt suur**, sealhulgas noortega⁵⁹;
- jätkab ELi liikmesriikide ja piirkondade toetamist **2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika programmide rakendamisel**,⁶⁰ sealhulgas Euroopa Regionaalarengu Fondi toetus tööhõive, hariduse ja koolituse, sotsiaalse kaasatuse, sotsiaalteenuste ja tervishoiu, kestliku turismi ning kultuuri valdkonnas, millest saavad

⁵⁶ No more unpaid internships! (Ei tasustamata praktikale!) | Euroopa Noortefoorum.

⁵⁷ Resolutsioonis nõutakse, et komisjon esitaks ettepaneku võtta vastu direktiiv, milles käsitletakse avatud turu tingimustes toimuvat praktikat, aktiivse tööturupoliitika raames toimuvat praktikat ja kutsealase koolituse kohustusliku osana toimuvat praktikat.

⁵⁸ Seni on 15 liikmesriiki võtnud kohustuse lisada ALMA oma riiklikesse või piirkondlikesse ESF+ programmidesse (2021–2027).

⁵⁹ VKEde abipaketi meede nr 17.

⁶⁰ Ühtekuuluvuspoliitika – ELi peamine investeerimispoliitika.

kindlaksmääratud sihtrühmana kasu noored vastavalt sihtterritooriumidel kindlaks tehtud vajadustele;

- toetab **talendiotsingumehhanismi** abil ELi piirkondi, mida mõjutavad demograafilised probleemid, sealhulgas noorte inimeste lahkumine piirkonnast. Mehhanismiga toetatakse ELi piirkondi, et koolitada, hoida ja meelitada ligi inimesi, oskusi ja pädevusi, mis on vajalikud demograafilise ülemineku mõjuga tegelemiseks;
- jätkab **Lääne-Balkani riikide valitsuste toetamist noortegarantii rakendamisel** ELi mudeli vaimus ning edendab sarnast lähenemisviisi naaberriikides, et tegelda mittetöötavate ja mitteõppivate noorte probleemidega;
- jätkab ELi liikmesriikide toetamist **Euroopa lastegarantii** rakendamisel, et ennetada diskrimineerimist ja sotsiaalset tõrjutust ning nende vastu võidelda;
- puuetega inimeste õiguste strateegia⁶¹ ühe algatusena töötab komisjon koos sidusrühmadega välja puuetega inimeste tööhõive paketi, suunised ja tavad, millega soovitakse hõlbustada puuetega inimeste tööhõivet. Muu hulgas keskendutakse suunistes karjäärinõustamisele ja värbamisele, mis on olulised puuetega noorte jaoks;
- soodustab jõukate, tugevamate, ühendatud ja vastupanuvõimeliste maapiirkondade arendamist, mis toetab noorte tööhõivet kooskõlas maapiirkondade pikaajalise visiooniga.

4 JÄTKUV PÜHENDUMINE EUROOPA NOORTELE

ELi institutsioonid ja liikmesriigid tugevdasid Euroopa noorteaasta jooksul oma senist pühendumist noortele kooskõlas ELi 2019.–2027. aasta noortestrategia eesmärkidega edendada noorte osalemist ja integreerida noorte vaatenurk poliitika kujundamisse. Väga oluline on seda pühendumist säilitada ja edasi arendada. Laste ja noorte toetamine on hädavajalik tagamaks, et järgmine põlvkond eurooplasi oleks valmis toime tulema meie kiiresti muutuva maailma väljakutsetega ja astuma enesekindlalt tulevikku.

Euroopa Komisjon toetab noori ka edaspidi konkreetsete järeelmeetmetega, nagu on sätestatud käesolevas teatises. Selle lähenemisviisi keskmes on noorteaastas endas väljendunud koostöövaim. Kinnistus ühine arusaam, et noortele suunatud projektid on tõhusamad ja tulemuslikumad, kui neid kavandatakse ja rakendatakse koostöös noorte ja noorte sidusrühmadega. Tulemused võimenduvad, kui ELi institutsioonid, riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud asutused on avatud ja pühendunud koostööle ja pidevale dialoogile.

Dialoog ja koostöö on eriti olulised jõupingutustes kaasata noori 2024. aasta Euroopa Parlamendi valimistesse. Kuid noorte osalemine ei alga ega lõpe ainult valimistega. Kõik algab väikesest sammust, olgu siis tegemist vabatahtliku tegevusega kogukonna teatriprojektis või osalemisega riiklikus rannakoristuskampaanias. Muude noorte osalemise vormide hulka kuuluvad õpilasesindusse kandideerimine, petitsiooni algatamine või osalemine ELi noortedialoogi raames

⁶¹ Komisjoni teatis „Võrdõiguslikkuse liit: Puuetega inimeste õiguste strateegia aastateks 2021–2030“ (COM(2021) 101 final).

toimuvas konsultatsioonis, liitumine mõne rahvusvahelise noorteorganisatsiooniga, osalemine Euroopa noorteüritusel või Euroopa noortenädalal või osalemine ELi noorteprogrammide raames toimuvas projektis. Kõik need tähendavad noorte aktiivset osalemist.

Noortele pakutavad võimalused kujundavad neid kodanikena ning mõjutavad nende valikuid ja eluteed. See võib lõppkokkuvõttes määratleda suuna, kuhu Euroopa liigub. Seetõttu annab Euroopa Liit noortele suurema rolli ELi poliitika kujundamisel ja arendamisel.

2022. aasta oli noorteaasta. Ka tulevik peaks kuuluma noortele.